

Boyoma

Driemaandelijks Nieuwsblad van
Kisangani vzw

België-Belgique
P.B.-P.P.
3720 Kortessem
BC1813

April-mei-juni 2026

Afgiftekantoor : 3720 Kortessem
P209455

Kisangani vzw, Bronstraat 31, 3722 Hasselt

<https://www.kisangani.be/>

Nr 96

COLOFON
Boyoma
3-maandelijks
nieuwsblad
nr 96 jaargang 25-
2026
April-mei-juni 2026
v.u. Hugo Gevaerts,
Bronstraat 31,
3722 Hasselt

Kisangani vzw

Rurale Ontwikkeling in D.R.Congo

Zetel en Kantoor:

Bronstraat 31,

3722 Hasselt

tel. 011 37 65 80

e-mail info@kisangani.be

IBAN BE92 8919 5400 6023

BIC VDSPBE91

Web: <https://www.kisangani.be/>

KBO 0469.735.465

 vzw kisangani asbl

Foto's: Werner Boullart, Sooi Gaethofs, Hugo Gevaerts, Familie Declerck, Manja Scheuermann, Internet luchthavens en artikel Piet Duyck

Dit kwartaalblad wordt verzonden aan geïnteresseerden. Indien u dit blad niet meer wenst te ontvangen, laat het ons dan weten.

Wie BOYOMA per e-mail wenst te ontvangen, kan dit melden aan: info@kisangani.be Vermeld of u ook de gedrukte versie wenst.

Uw persoonlijke gegevens worden in geen geval doorgegeven of verkocht aan derden. Indien u deze gegevens wenst te verwijderen uit de bestanden van Kisangani vzw, dan kunt u dit per e-mail of per post laten weten.

Contact Antwerpen

Alain Vandelannootte

Caronstraat 102, 2660 Hoboken

tel. 03 830 51 41

e-mail antwerpen@kisangani.be

Contact Brabant

Wouter en Rina Gevaerts-Robben

Bloemstraat 47, 3211 Binkom

tel. 0478 405788

e-mail brabant@kisangani.be

Contact Limburg

Hugo en Manja Gevaerts

Bronstraat 31, 3722 Kortesse

tel. 011 37 65 80

e-mail limburg@kisangani.be

Contact West-Vlaanderen

Magda Nollet-Vermander

Beversesteenweg 495, 8800 Roeselare

tel. 051 251901

e-mail west-vlaanderen@kisangani.be

Contact: Kisangani

Paluku Muvatsi

e-mail palukumuv@gmail.com

Contact: Kinshasa

René Ngongo

e-mail renengongo2002@yahoo.fr

Redactieraad: Roger Huisman, Magda Nollet-Vermander, Rina Robben, Manja Scheuermann

Hellinx Printing bv

FINANCIEEL VERSLAG 2025

In dit artikel geven we een financieel overzicht van 2025.

INKOMSTEN

Onze inkomsten in 2025 kwamen

- voor 5,4% van subsidies
- voor 91,02% van giften
- en voor 3,58% van verkoop wenskaarten, kalenders enz

Het was een uitzonderlijk jaar: waarin de giften stegen en waarin we ook subsidies ontvingen van de provincies Vlaams Brabant en Limburg.

We ontvingen een eenmalige schenking van 25.000 eur.

		in EUR	%
1	Subsidies	6.478,60	5,39
2	Giften	109.315,34	91,02
3	Verkoop wenskaarten, kalenders enz.	4.303,05	3,58
	TOTAAL	120.096,99	

INKOMSTEN

■ 1 Subsidies ■ 2 Giften ■ 3 Verkoop wenskaarten, kalenders enz.

UITGAVEN

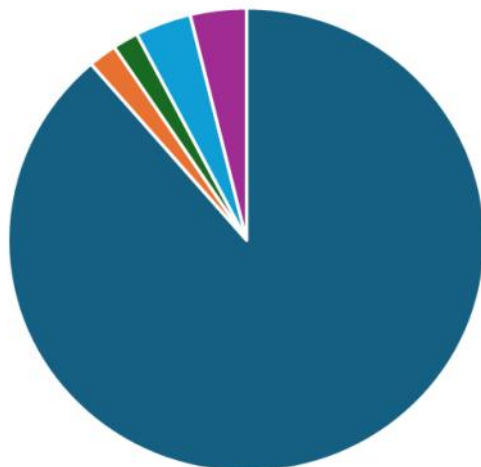
Onze uitgaven gingen voor 88,71 % rechtstreeks naar Kisangani. De verdeling van alle uitgaven is als volgt:

- werking en materiaal voor 88,71 % naar Kisangani
- evenementen 1,93 %
- voor de aanmaak van wenskaarten en kalender 1,76 %
- voor de druk van ons tijdschrift, folders en website 3,80 %
- voor administratiekosten, post en verzending tijdschrift 3,80

		in EUR	%
1	Werking Kisangani en materiaal	79.183,86	88,71%
2	Evenementen	1.725,13	1,93%
3	Kalenders en wenskaarten	1.558,48	1,76%
4	Tijdschrift, folders en website	3.396,00	3,80%
5	Kantoor, post, verzending tijdschrift	3.394,18	3,80%
	TOTAAL	89.257,65	

%

UITGAVEN

- 1 Werking Kisangani en materiaal
- 2 Evenementen
- 3 Kalenders en wenskaarten
- 4 tijdschrift, folders en website
- 5 Kantoor, post, verzending tijdschrift

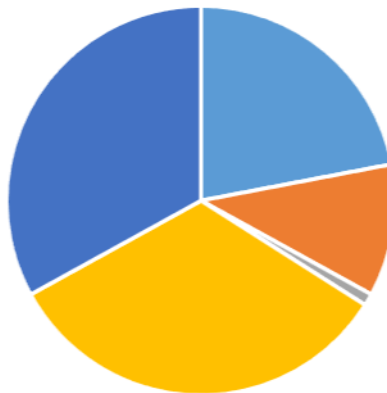
Voor de werking werd er maandelijks 6.000 \$ gestuurd naar Kisangani.

Daarnaast wordt er projectgewijze geld gestort b.v. voor de associaties, voor schoolmaaltijden, voor erosiebestrijding.

De verdeling van de maandelijks 6.000 \$ was als volgt:

1. materiaal en dieren-voeding	2. brandstof en onder-houd	3. admi-nistratie	4. premies leiding en onderwijzers	5. premies arbeiders
22 %	11 %	1 %	33 %	33 %

Verdeling

- 1. materiaal en dieren-voeding**
- 2. brandstof en onderhoud**
- 3. administratie**
- 4. premies leiding en onderwijzers**
- 5. premies arbeiders**

Onze projecten hebben ook meer dan 11. 000 USD opgebracht.

Dit geld wordt door Kisangani-Développement asbl ter plaatse beheerd. Het werd gebruikt om een breker van palmnoten aan te kopen in Batiamaduka, zaaigoed te kopen en nieuwe kippen, te experimenteren met nieuwe varkensrassen,... Het geld dat onze projecten opbrengen wordt dus ook geherinvesteerd.

PRODUCTIE PER TEELT 2025						
eieren	varkens	vis	kippen	palm-olie	groenten / taro	totaal
171,45	5.912,62	4.146,5	1.255,58	158,96	66,04	11.711,15

DJUBU DJUBU				
Vis	Varkens	Kippen	Eieren	Totaal
2.018	979,36	348,36	56	3.401,72

MASAKO		
Kippen	Varkens	Totaal
755	2.488,1	3.243,1

ILE MBIYE	
Varkens	Totaal
280	280

BATIAMADUKA			
Palmolie	Groenten	Varkens	Totaal
95,71	33,76	1.469,8	1.599,27

NGENE NGENE					
varkens	kippen	palmolie	vis	eieren	taro-knollen
695,36	152,22	63,25	2128,5	115,45	18,18
NGENE NGENE					
ananas	Totaal				
14,1	3.187,06				

Hartelijk dank aan jullie allemaal. Onze vrienden van de vzw Kisangani-Développement doen goed werk met de middelen die we dank zij u aan hen kunnen sturen. In elk nummer van Boyoma staan er artikels om u dat allemaal mee te laten beleven, u kan het ook op Facebook opvolgen. Jullie maken dat allemaal mogelijk.

Nogmaals, hartelijk dank.

Hugo Gevaerts

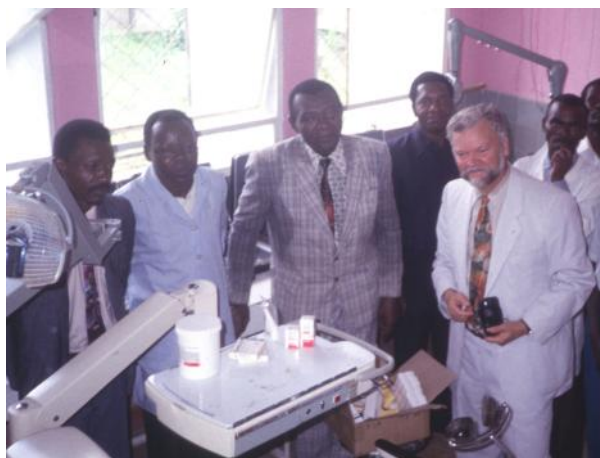

Een herinnering aan Jean Declerck

1933 - 2026

U hebt u zeker al afgevraagd hoe we aan al die Rotaryclubs komen die je onderaan links op de achterkant van ons tijdschrift vindt.

Wel in 1988 kwam een tandarts, een zekere Jean Declerck naar Kisangani en die bracht veel kistjes met tandarts gerief mee om uit te delen aan de lokale tandartsen. Hugo Gevaerts zei toen al lachend: "Die Congolezen hebben goede tanden, maar ik heb een ander project voor landbouw en bosbouw om de massale houtkap tegen te gaan."

Hugo vertelde hem de doelstellingen van agroforestry waar hij met enkele assistenten van Unikis, zoals de plantkundige Nestor Bebwa, net mee begonnen was. Jean Declerck was al dadelijk enthousiast en zo kregen we de steun van zijn Rotaryclub uit Asse.

Jean Declerck was een overtuigd Rotariër. Voor hem was vriendschap een basis van zijn leven.

"Service" hulp aan diegenen die het nodig hebben was één van zijn doelstellingen. Als hij overtuigd was van het goede van een zaak dan ging hij daar 100 % voor. Zo dus ook voor de projecten van Kisangani vzw.

In 1990 moesten we weg uit Kisangani, na de zoveelste ruzie van België met Mobutu, maar het project ging verder. Hugo had al steun gevraagd aan het ABOS, maar daar kwam niets van terecht.

Dankzij de Rotary club Asse kregen we in 1995 een 3H (Health, Hunger and Humanity) Grant Rotary-International project, een steun voor 4 jaar en daar werd o.a. een Toyota Hilux mee gekocht.

Jean was een buitengewone vriendelijke mens zodat die de bijnaam kreeg van "Lieve Jean".

Hij is toen ook dikwijls naar Kisangani gekomen en hij nodigde vele Congolezen (Zairezen) bij hem thuis uit.

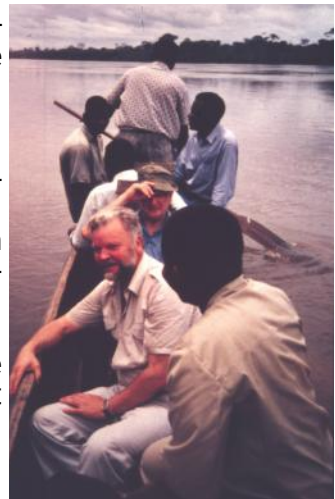
Maar we mogen zijn echtgenote Agnes niet vergeten. Zij stond volledig achter zijn overtuigingen, en steunde hem. Ook zij bezocht Kisangani. Zij zorgde er voor dat al zijn reizen en ideeën lukten. Zij ontving de gasten en ze organiseerde soms ook grote feesten. Zonder haar was dat lang niet allemaal zo uitgeroeid.

Jean is dus de man die ons in contact bracht met de Rotary, zodat Hugo zelf ook rotariër werd.

Jean Declerck vertelde over Hugo en Kisangani vzw aan Pierre Godfroid. En zo zette alles verder via Pierre Godfroid naar Vandemoortele, Lotus, en een hele groep vrienden die we "de vrienden uit België" noemden. Dankzij deze contacten kregen we veel financiële steun, en daarmee konden we de basis leggen van veel deelprojecten die nu nog verder leven.

Jean Declerck wist ook wel eens journalisten te overtuigen die Jean en Hugo dan interviewden met als gevolg: een artikel in een krant en personen die hen zo contacteerden.

Zo kregen we steun van Leysen Humanitas. Veel van al die steun vooral van Pierre Godfroid en van Leysen Humanitas krijgt Kisangani vzw nog altijd.

Dank u wel Agnes en Jean !

Hugo en Manja Gevaerts-Scheuermann

HET IS SLECHTS EEN VERHAAL

Het is slechts een verhaal, maar het is een waar gebeurd verhaal, een zelf beleefd verhaal, dat u misschien kan doen lachen of u verwonderen.

Inderdaad tijdens de jaren 1987-1988, waren er over heel de wereld enkele gevallen van piraterij in de lucht en kaping van vliegtuigen zodat reizen met een vliegtuig toen angst opwekte en iedereen verdacht iedereen tijdens heel de vlucht. Het was tijdens deze periode dat ik mijn doctoraatsopleiding aan de KU Leuven in België deed dankzij een beurs van het ABOS (Belgische Ontwikkelingssamenwerking). Tijdens mijn heen reis was alles goed verlopen, ook tijdens mijn verblijf, maar toen ik terug keerde na een jaar in België te hebben vertoefd, beleefde ik het verhaal dat ik nu ga vertellen.

Luchthaven Zaventem

Mijn terugreis vanuit België was niet rechtstreeks, want ik moest terugkeren via Nairobi in Kenia. Daar moest ik deelnemen aan een Pan-Afrikaans Congres over Ornithologie vooraleer naar de RD Congo, toen Zaïre genoemd, verder te reizen. Hiervoor moest ik met vijf verschillende luchtvaartmaatschappijen vliegen. Wat een verschrikking, wat een stress denkend

aan alle mogelijke kapingen. Van Brussel naar Parijs vloog ik met Sabena, van Parijs naar Nairobi met Air France, van Nairobi naar Kigali met Kenya Airways, van Kigali naar Goma nam ik een klein vliegtuig van de Rwandese maatschappij en van Goma naar Kisangani vloog ik met Scibe-Zaïre. Ik deed over deze lange

tocht een hele week.

Het was in Parijs, op de luchthaven van Charles de Gaulle dat mijn verhaal plaats vond.

Alles begint in Zaventem, de internationale luchthaven van België, waar elke reiziger van Sabena een maximaal gewicht van 60 kg kreeg als bagage met een handbagage van 10 kg. Ik, zoals elke Afrikaan, of eerder zoals elke Zaïrees die van een Europees land terug keert, dacht dat ik alles gekocht had wat ik nodig zou hebben, had een bagage van 90 kg en twee handtassen, één van 14 kg, de andere van 16 kg. Hoe zouden al deze bagages de weegschaal en de controle weerstaan? Groot vraagteken, want alles overtollig.

Als het mijn beurt was om in te checken, schrijft de beambte mij in en weegt mijn bagage wat een teleurstelling. Hij merkt me op dat ik 30 kg te veel had en dat ik in het vliegtuig met slechts één handbagage mocht

instappen. Wat te doen? Ik begon te zweten, ik had het benauwd en wist niet wat zeggen of te doen. Bij deze toestand, bekeek de controleur me heel oplettend en begreep mijn moeilijkheid, hij stelde me één vraag: Wie zijn ge, meneer? In plaats van mijn naam te geven, gaf ik als antwoord om mijn situatie uit te leggen, dat ik een Zaïrees was, dat ik naar België was gekomen voor een opleiding en dat ik nu definitief terug ging naar Zaïre, meer bepaald naar Kisangani.

Toen hij Kisangani hoorde en mijn verwarring zag, zei de man gewoon: ik heb u begrepen, ik laat u door met uw bagage en wens u goede reis!

Je kunt begrijpen dat ik dolgelukkig was, maar ik kon dat niet tonen. Het is onder deze omstandigheid dat ik België heb verlaten met Sabena naar Parijs waar ik van vliegtuig moest wisselen.

Ik wil ook nog zeggen dat ik de dag dat ik België verliet, een nieuw fotoapparaat gekocht had; en het is dit toestel dat de basis vormde van heel mijn verdere verhaal.

Tijdens heel de vlucht had ik gezien dat de blikken van de passagiers heel de tijd op mij gericht waren en ik begreep er niets van. Maar de stilte en de kalmte die er heerste liet me verstaan dat er angst was. Voor mij was dat te wijten aan het feit dat we in een vliegtuig in de lucht zaten en dat iedereen een eventuele

crash vreesde. In werkelijkheid was deze vrees te wijten aan mijn aanwezigheid, een reus van een zwarte, kalm maar verdacht dat hij een terrorist was, terwijl deze arme man, een onschuldige reiziger, zich innerlijk verblijdde dat hij zijn land en zijn familie ging terug zien, die hij meer dan een jaar verlaten had, en niemand kon zich zijn blijdschap indenken.

De angst van de reizigers had zich geuit bij het uitstappen van het vliegtuig, iedereen wilde zich haasten om uit het vliegtuig te stappen en ik bekeek hen en liet ze voorgaan om zelf bij de laatsten te zijn.

Luchthaven Charles de Gaulle

Bij de daling in Parijs was ik de enige die van Brussel kwam die Air France voor Nairobi moest nemen en ik moest de bus afwachten die vanuit de wachtzaal de mensen naar de instapplaats van Air France zou brengen. Toen de bus aankwam, nam ik de bus maar vergat het fototoestel dat ik dezelfde dag nog gekocht had, op de zetel waar ik had gewacht.

Daar waar de bus me had afgezet was er een controle dienst en van daar had ik de gang genomen die leidde naar de inscheping. Toen besepte ik dat ik mijn fotoapparaat was vergeten. Ik besliste toen om terug te stappen tot aan de voet van de roltrap. Maar deze roltrap had maar één richting, deze om naar boven te gaan. Ik keek rond om te zien hoe ik naar beneden zou gaan, vond niets en niemand om iets aan te vragen. Dus besloot ik moedig en zonder vrees om langs die roltrap naar beneden te gaan in tegenrichting. Wat was dat! De mensen bekeken me verbaast zonder iets te zeggen en ik daalde af in alle ernst.

Het was toen dat de controleur, beneden aan de trap, die me zag

aankomen in tegengestelde richting, in paniek wilde vluchten, want hij begreep niet hoe je die trap in tegengestelde richting kon afdalen, hij dacht aan een terrorist ook omdat hij heel alleen in zijn bureautje zat.

Ik kalmeerde hem en zei dat ik slechts een reiziger was die zijn fotoapparaat was vergeten daar waar we vandaan kwamen. De man vroeg me om te kijken waar mijn apparaat lag, maar ik vond niets.

Vermits ik niets vond, nam ik terug de roltrap onder de verwonderde blik van de controleur die zich af vroeg of die rare kerel geen misdadiger was.

Toen ik aan de ingang van de gang de hostess zag, vertelde ik haar van mijn verloren fotoapparaat. Ze vroeg me toen waar ik vandaan kwam en toen ik zei dat ik van Brussel kwam, in transit voor Nairobi was, telefoneerde ze naar de zaal waar we vandaan kwamen en vijf minuten later had ik mijn apparaat terug. Ik was content.

Maar mijn tegenslag was niet gedaan, want bij het instappen van het vliegtuig van Air France, was ik verplicht om mijn handbagage in de laadruimte af te geven, maar ze is toch goed in Nairobi aangekomen.

Na mijn verblijf van vier dagen in Nairobi, moest ik Kenya Airways nemen voor Kigali. Eens te meer moest mijn handbagage naar de laadruimte, en het was in die zak dat ik mijn fotoapparaat gestoken had. Aangekomen in Kigali heb ik al mijn bagage teruggekregen, maar mijn

handbagage waar mijn toestel in stak was opgedaan en mijn fotoapparaat was gestolen.

Ziehier een fotoapparaat, zoals dat dat ik de dag zelf van mijn vertrek had gekocht, een fotoapparaat dat me een heel avontuur tijdens mijn reis laat beleven en dat niet op zijn bestemming is toegekomen.

Dit verhaal kan u helpen indien je gaat reizen om :

- *Het gewicht van uw bagage in acht te nemen*
- *Het aantal handbagage mee te nemen dat toegelaten is*
- *Vragen te stellen bij moeilijkheden*

Dieudonné Upoki Agenonga

foto's o.a. van Internet:
van de luchthaven van Brussel-Nationaal (Brussels Airport)
van de luchthaven van Nairobi
van nl.depositphotos.com,
van budgetadvies.blogspot.com,
van © Collection Air France

Als VZW kunnen wij LEGATEN en GIFTEN ontvangen.

FISCAAL ATTEST

U krijgt een fiscaal attest voor
GIFTEN vanaf € 40,00

U kunt uw **giften ook spreiden over verschillende stortingen per jaar** bv. door maandelijkse stortingen of door een doorlopende opdracht.

Voor giften gedaan in 2026 ontvangt u een fiscaal attest in de loop van de maand februari of maart 2027.

U kunt uw gift storten op de rekening van

Kisangani vzw Bronstraat 31 3722 Hasselt IBAN BE92 8919 5400 6023 BIC VDSPBE91
--

Gelieve bij mededeling te vermelden:
gift van "uw naam en voornaam"

**Om uw gift fiscaal aftrekbaar te maken hebben wij uw rijksregister-
nummer nodig, ingevolge de regelgeving van de F.O.D. Financiën.**

U kunt ons deze gegevens veilig bezorgen via de website
www.kisangani.be, via e-mail op beveiligd adres giften@boyoma.be,
of per brief naar Kisangani vzw, Bronstraat 31, 3722 Hasselt.

Tot 3 jaar na uw laatste gift ontvangt u gratis ons tijdschrift Boyoma.

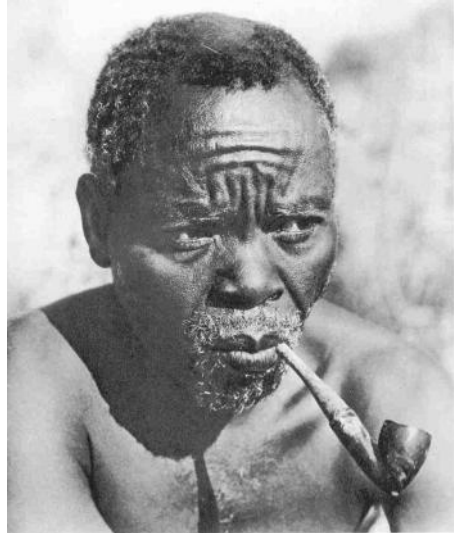
LEGATEN

Als u ons een legaat zou willen nalaten, kan uw notaris u inlichten hoe dit te doen.

Kachupa

Toen het vliegveld van Isiro werd aangelegd zocht de werfleider nachtwakers. Hem werd uitgelegd dat Pygmeëen heel degelijke nachtwakers waren. Zo wierf hij enkele Pygmeëen aan en beval hen 's nachts niemand toe te laten tot de werf. Enige tijd later moest de werfleider 's avonds nog wat naverken en had hij een paar plannen vergeten op de werf en die ging hij prompt halen. Goed geraten, hij kreeg in elke band van zijn auto een pijl (zo'n dun, klein maar zeer efficiënt pijltje, hun makers en gebruikers waardig), waagde het niet uit te stappen en heeft de nacht in zijn auto doorgebracht, in angst maar met de zekerheid dat de werf 's nachts goed bewaakt werd. De Pygmeëen gaven geen krimp maar je mag ervan op aan dat ze de auto wel degelijk herkend hadden. Toffe kerels, wat klein maar je kan er echt op rekenen.

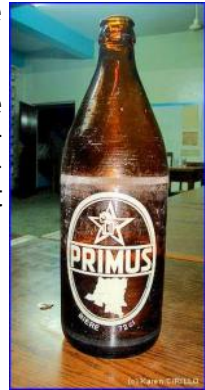
Ergens in de jaren '70, toen Kongo (zowel het land als de stroom) Zaïre heette dankzij president Mobutu, had Mobutu een nieuwe munteenheid ingevoerd, ook de Zaïre genaamd en had één Zaïre toen de waarde van 2 dollar. Op een dag devalueerde de dollar en Mobutu hield een toespraak tot het volk en hij declameerde het volgende: "De dollar is gedevalueerd maar niet de Zaïre, de Zaïre is nog altijd 2 dollar waard." Van die dag af werd het al ietwat duidelijker voor de Zaïrezen wat voor vlees ze in de kuip hadden. Of liever vis

want toen de Zaire onder Mobutu's beleid bergaf begon te gaan, verwoorden de Zaïrezen het zo: "Vis begint te rotten aan de kop". Geen toffe kerel, die Mobutu, was niet echt groot maar je kon er niet op rekenen. God moet van elk zijn getal hebben.

Dergelijke voorvallen waren voor bepaalde blanken gretig voer om hun meerderwaardigheidscomplex nog wat aan te scherpen maar het weze gezegd dat ook zij dwaalden. Het feit dat de Kongolezen geen schrift hadden was voor hen voldoende om te denken dat hun "taaltjes" heel primitief waren. Dat de orale cultuur in Afrika een alternatief kan zijn voor onze geschreven cultuur en dat hun talen soms sterker en complexer gestructureerd zijn dan de onze hebben ze nooit geweten omdat ze nooit de moeite namen hun talen te spreken, laat staan begrijpen. Ook geen toffe kerels, blijven beter thuis.

De meeste talen hebben verkleinwoorden maar welke talen hebben "vergrootwoorden"? Het Kiswahili, vooral gesproken in Kenia en Tanzania en ook in het oosten van Kongo, heeft vergrootwoorden: chupa betekent fles, kichupa is een flesje, kachupa is een grote fles.

Maar het is net omgekeerd in de Kongo, - misschien vond ik, als averechtse, het daarom ginder zo tof -: kichupa is de grote fles, kachupa het flesje. Een Burundees meisje, Jeannine genaamd, bracht haar jeugd door in Kongo. Dat Jeannineke was nogal een kleintje en heette dus Kajeannine. Later kwam Kajeannine naar Europa en werd ze een bekende zangeres onder de artiestennaam "Kadja Nin". Ook een toffe.

Piet Duyck

Voor hen die er meer over willen weten!

U leest regelmatig onze Boyoma, u wil misschien het nieuws uit Congo beter kunnen volgen?

Er zijn verschillende interessante websites:

Congoforum

<http://www.congoforum.be/ndl/>

MO *

Mondiaal Nieuws

<http://www.mo.be/nieuwsbrief>

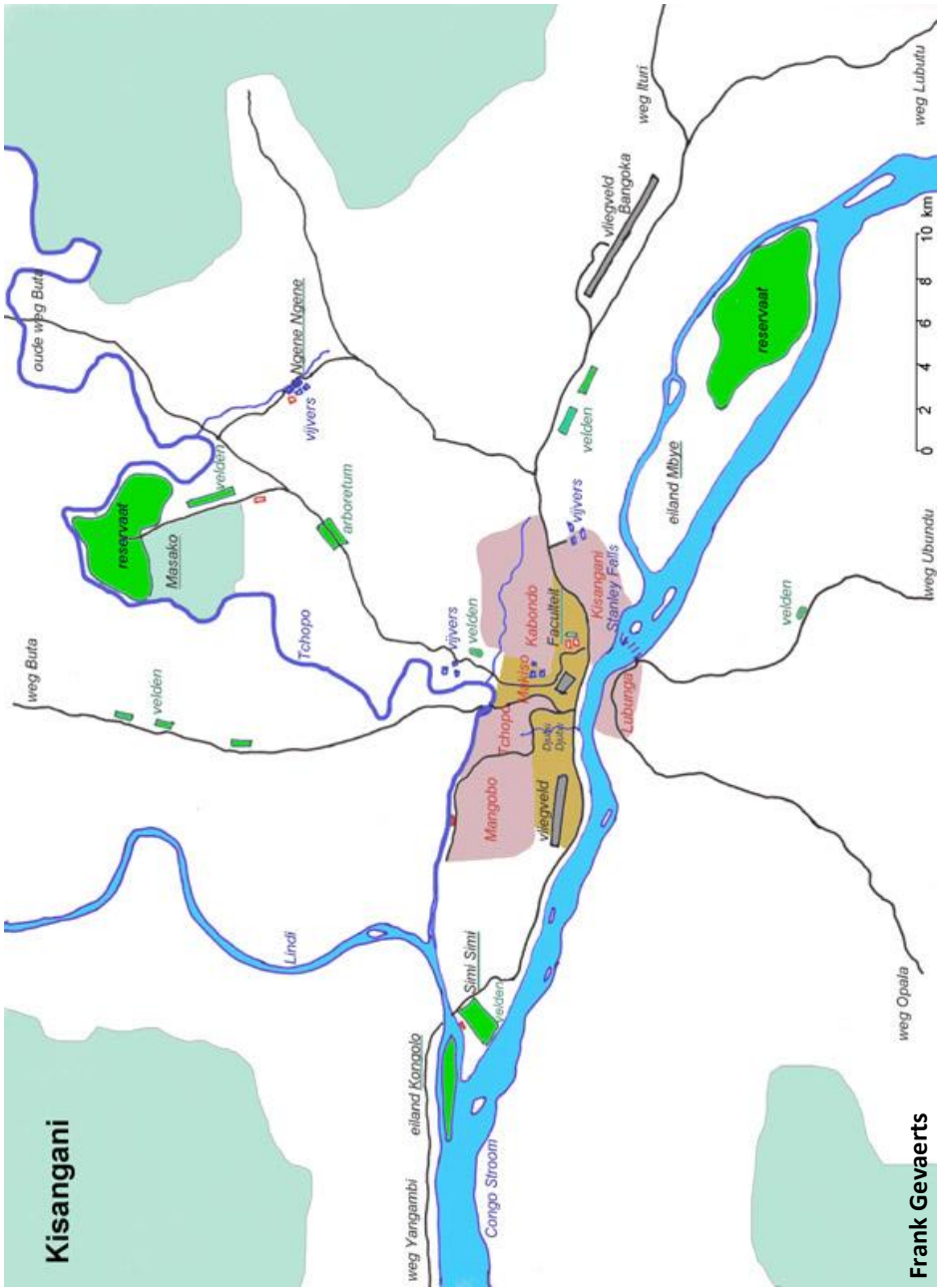
Radio Okapi

<http://www.radiookapi.net/>

Jeune Afrique

Jeune Afrique

<http://www.jeuneafrique.com/pays/rd-congo/>

onze projecten in Kisangani krijgen steun van

**VELE SCHENKERS
U ALLEN**

Koning Boudewijnstichting

Fonds Albert Büskens

LEYSEN HUMANITAS

Stad Bilzen

P. GODFROID

Stad Hasselt

Salvatoriaanse Hulpactie vzw

Gemeente Lubbeek

Stad Roeselare

Rotary District 2140

R.C. Bilzen-Alden Biesen

R.C. Genk-Staelen

R.C. Hasselt

R.C. Katwijk-Noordwijk (NI)

R.C. Maasland-Lanklaar

R.C. Siegen-Schloss (D)

Lions Club Hasselt